

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 AE Den Haag

Betreft: Herindelingsontwerp Utrecht, Flevoland en Noord-Holland, Noordvleugelprovincie

Utrecht, 11 oktober 2013

Geachte Minister Plasterk,

De Natuur en Milieufederaties van Noord-Holland, Flevoland en Utrecht geven graag hun zienswijze op uw voornemen om deze drie provincies te laten fuseren. Wij doen dat vanuit onze decennialange betrokkenheid bij natuur, milieu en een duurzame leefomgeving in de provincies. Als maatschappelijke organisaties vormen wij de schakel tussen mensen die op lokaal en regionaal niveau betrokken zijn bij deze voor hen belangrijke onderwerpen en het provinciaal bestuur. Wij denken mee bij de totstandkoming van beleid, dragen bij aan de uitvoering van provinciale ambities, en zorgen voor versnelling van duurzaamheid in de praktijk. Vanuit deze ervaring geven wij u graag onze visie op de voorgenomen fusie.

Balans tussen distantie en betrokkenheid

De provincies hebben de afgelopen jaren een steeds grotere rol en verantwoordelijkheid gekregen op alle domeinen van de fysieke leefomgeving. Het Rijk heeft met de Nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening de regie over ruimtelijke kwaliteit vergaand gedecentraliseerd. De provincies bepalen daarbij welke ruimte wordt gegeven aan gemeenten en over welke zaken de provincie zelf de regie voert. Vanuit het Rijk is hiervoor gekozen vanuit de overtuiging dat de provincie – dichter bij de praktijk – beter in staat is deze regie te voeren dan “Den Haag”. Ook bij het natuurbeleid is deze beweging te zien: de provincies hebben de verantwoordelijkheid gekregen voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en de financiering van het natuurbeheer. Ook hier heeft het Rijk hiervoor gekozen vanuit de overtuiging dat de provincies, dicht bij de gebiedsprocessen, beter in staat en geëquipeerd zijn de regie te voeren.

Vanuit onze ervaring juichen we deze decentralisatie toe. Wij menen dat het middenbestuur op de goede positie zit om de juiste sturing op ruimtelijke kwaliteit en natuur te geven. Het provinciaal bestuur heeft een grotere kennis van de regionale praktijk en regionale opgaven. En het zit dicht op de gebiedsprocessen waarin deze opgaven tot uitvoering moeten worden gebracht. De “span of control” is met de huidige provinciegrootte hanteerbaar. Tegelijkertijd heeft de provincie voldoende afstand tot lokale belangen om daar boven uit te stijgen. Vanuit onze organisaties spreken wij de provincies ook regelmatig aan om deze rol goed op zich te nemen. We zien dat met de huidige verdeling van taken en bevoegdheden de juiste balans tussen betrokkenheid en distantie is gevonden. Men kan de regionale belangen voor landschap, natuur, water, ruimtelijke kwaliteit en duurzame landbouw goed borgen en maatwerk leveren waar nodig. Met het huidige werkgebied zijn bestuurders ook persoonlijk goed op de hoogte, benaderbaar voor maatschappelijke organisaties en burgers, en in staat om een actieve rol te spelen waar nodig.

Wij voorzien dat met de voorgenomen fusie deze balans verloren gaat. De span of control wordt te groot, net als de afstand van het bestuur tot de uitvoering. Het gevolg zal zijn dat de provincie de regierol niet goed meer kan spelen. In feite zou de fusie een nieuwe centralisatie van de taken en bevoegdheden betekenen, die in strijd is met de ontwikkeling die het Rijk weloverwogen in gang heeft gezet. Het gevolg zou kunnen zijn dat de grote fusieprovincie taken gaat decentraliseren naar de

gemeenten. Aan een belangrijke voorwaarde, namelijk distantie tot lokale belangen om de provinciale belangen goed te borgen, zou dan afbreuk worden gedaan.

Kortom, waar u zegt dat de fusie de positie van de provincie als regionaal gebiedsregisseur zou versterken, komen wij tot de conclusie dat deze juist zou worden verzwakt.

Opgaven en schaal

Wij beseffen dat wij hiermee ook een andere analyse maken van de gewenste schaal om de belangrijkste ruimtelijke vraagstukken te kunnen oplossen dan u. Wij leggen het accent op ruimtelijke kwaliteit en gebiedsprocessen op regionale schaal. Dáár ligt de belangrijkste taak van de provincie. De bovenregionale vraagstukken die u benoemt zijn ons inziens heel goed op te pakken in provinciale samenwerking en afstemming. De praktijk rond de Noordvleugel laat zien dat dat ook goed functioneert, bijvoorbeeld voor de verstedelijkingsopgaven en infrastructuur. Ook de Gebiedsagenda is een goed instrument voor de benodigde afstemming. Overigens, veel van die bovenregionale vraagstukken liggen op het niveau van de gehele randstad. De voorgenomen fusie zou dus ook niet bijdragen aan een slagvaardige oplossing, en zou nog steeds provincie-overstijgende afstemming nodig maken.

Integratie met het waterbeheer

Wij vinden het een groot gemis dat bij de fusieplannen de integratie van het ruimtelijk beleid met het waterbeheer totaal onbesproken blijft. Juist op dit punt ligt in het middenbestuur een grote opgave, die breed wordt erkend. Een goed waterbeheer – zowel voor de waterkwantiteit als de kwaliteit – valt of staat met een goede afstemming met het ruimtelijk beleid: welke functie op welke plek. Deze integratie is op dit moment niet voldoende, zoals de problematiek van bodemdaling in het Groene Hart, verdroging van de natuur en versnippering van het waterbeheer laat zien. De samenwerking tussen provincie en waterschap(pen) is cruciaal om hierin verbetering te brengen. Dat kan door beter integraal samenwerken of door integratie van taken. Wij vinden het onbegrijpelijk dat u bij uw visievorming op het middenbestuur en de voorgenomen fusie hieraan geen enkele aandacht besteedt.

Samenvattend zijn onze grootste bezwaren tegen het voorliggende fusievoorstel dat (1) de grote provincie naar onze inschatting minder goed in staat zal zijn de regie te voeren over de belangrijkste gebiedsprocessen waarvoor het middenbestuur door het Rijk verantwoordelijk is gemaakt en (2) aan een belangrijk vraagstuk voor het middenbestuur, zijnde een betere integratie van het ruimtelijk beleid en het waterbeheer, geen enkele aandacht is besteed. Daar komt nog bij dat de afstand tot het bestuur voor de (georganiseerde) burgers en bedrijven groter zal worden, terwijl hier voor hen grote belangen voor de leefomgeving aan de orde zijn.

Wij zijn dan ook van mening dat de voorgenomen fusie niet zal zorgen voor betere regie op de kwaliteit van de leefomgeving en de regionale economische en ruimtelijke ontwikkeling. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid onze visie met u te bespreken.

Met vriendelijke groet,

Mede namens V. Dam (directeur Natuur en Milieufederatie Flevoland) en J. van de Pol (directeur Milieufederatie Noord-Holland),

Ir. J.A.C. Hogenboom

Directeur Natuur en Milieufederatie Utrecht